

Posudek oponenta diplomové práce

Autorka: Bc. Kateřina Balická, Dis

Název práce: Moc v pomáhajících profesích. Moc v pomáhajících profesích se zřetelem na specifické prostředí českého dětského domova

Vedoucí DP: Mgr. Monika Ulrichová, Ph.D.

Oponentka DP: Mgr. Eliška Hudcová, Ph.D.

Kritéria hodnocení:	Hodnocení (1 – 4): 1 = nejlepší 4 = nejhorší (neprospěl/a)
Zdůvodnění relevance tématu vzhledem k oboru Komunitní krizová a pastorační práce-Diakonika <i>Je téma relevantní vzhledem k oboru? Je dobře zdůvodněno?</i>	2
<p>Kateřina Balická završila svá studia oboru Komunitní krizová a pastorační práce-Diakonika sepsáním diplomové práce s názvem <i>Moc v pomáhajících profesích. Moc v pomáhajících profesích se zřetelem na specifické prostředí českého dětského domova</i>, ve které tematizuje povahu moci, jak s ní pracovat především v pomáhajících profesích, jak si ji uvědomovat a nakládat s ní.</p> <p>Téma moci je atraktivní, vystavuje nás dilematickým situacím, ve kterých jsme v roli ovládajících a ovládaných. Tento polarizující vztah může být snadno umocněn a zneužit v institucionálních zařízeních, která snadněji přizívají možnost zneužití moci, opírajícího se o systém a pravidla (viz klasický stanfordský vězeňský experiment amerického psychologa F.G. Zimbarda).</p> <p>Autorka zpracovává problematiku teoreticky, v závěru je naznačena „kazuistika“ využívání moci v dětském domově, která by měla dokreslit zacházení moci a naplňování potřeb v instituci. Na začátku si klade hezkým způsobem otázku po způsobech výkonu pomáhající profese tak, aby byla skutečnou pomocí, aby pečující stále přehodnocoval, reflektoval svou pozici a své jednání, jehož cílem je naplnit potřeby příjemce pomoci.</p> <p>Kateřina Balická postupně čtenáře provádí vymezením moci od vybraných sociologů a filosofů. Dále charakterizuje pomáhání a pomáhající profese a jak se lze k uchopování moci stavět z různých pozic, předpokladů, stanovisek, respektive jak moci v pomáhajících profesích rozumí vybraní autoři. V kapitole 4 se studentka zaobírá tzv. „Trojúhelníkem vzájemné závislosti“, ve kterém jsou nastaveny základní role oběti, pronásledovatele a zachránce, jež vytváří patologické vzorce jednání. Tyto role udržují vztahovou závislost, v níž si tuto svou pozici aktéři potvrzují. Zároveň uvádí, že když člověk prostřednictvím správného vedení se z těchto rolí nevymaní a neosamostatní se za pomoci pomáhajících, nestane se samostatnou bytostí. Pomáhající by na základě vysvětlení Teorie vzájemné závislosti měl nahlédnout vlastní pozici a zaměřit se ve vztahu pomáhající – potřebný na partnerství, respekt, spolupráci, tedy podporovat, podněcovat k autonomii a osvobodovat. V závěrečné části se autorka věnuje dětským domovům, které popisuje z hlediska účelu, organizace, obsahové náplně, legislativního vymezení. Tato kapitola by měla reflektovat nastíněnou teorii. Studentka vyjmenovává důvody pro umístění dítěte do zařízení náhradní rodinné péče, očekávání a naplňování potřeb dítěte. Tematizuje traumata dítěte z nenaplněných potřeb a jak se se situací vypořádat, co může negativní zkušenost nahradit. Pokračuje pracovními pozicemi v dětském domově – lidmi, kteří jsou v každodenním kontaktu s dětmi, jaké nástroje využívají pro naplnění potřeb dětí, pro výchovnou korekci, jaký je rozdíl mezi pracovníkem a rodičem. Trojúhelník moci pak aplikuje na příkladu vstupu imaginárního dospívajícího chlapce do imaginárního dětského domova (není konkretizováno, že by se mělo jednat o český DD), který situaci přechodu do institucionálního prostředí po čase projevuje problematickým chováním, na než pečující pracovník reaguje dle svých kompetencí a subjektivního vyhodnocení, ale neadekvátně hočovými potřebám. Vyvažují se tak různé pozice moci.</p> <p>Autorka v diplomové práci nezmiňuje vztah tématu ke studovanému oboru, jeho relevanci k vybraným přednáškám, ke komunitní problematice, případně krizovému managementu. Ač jej můžeme implicitně vnímat, lepší by bylo volbu dobře zdůvodnit.</p>	

Studijní program Teologie
Evangelická teologická fakulta
Univerzita Karlova

Kvalita teoretického/konceptuálního rámce práce <i>Nakolik je obsah rámce relevantní vzhledem k tématu práce? Do jaké míry byla studovaná literatura představena přehledně a kriticky? Byla použita zahraniční literatura?</i>	3
Autorka vypracovává diplomovou práci jako teoretickou. Obsah rámce je relevantní vzhledem k tématu práce, ale mohl být zpracován důkladněji, přeci jen jde o diplomovou práci, která má prokázat schopnost pracovat s literaturou a dalšími zdroji, porovnávat je, analyzovat, interpretovat. Tím spíše, že téma není rozšířeno o empirickou část, které reflektuje nastíněnou teorii. Studentka se neopírá o žádný zahraniční zdroj/literaturu. Typologie moci mohla být důkladněji rozpracována.	
Formulace cílů, výzkumných otázek či hypotéz <i>Jsou dostatečně konkrétní a jasné? Odpovídají tématu práce a jejímu teoretickému/konceptuálnímu rámci?</i>	2
Cíle diplomové práce jsou konkrétní a jasné, odpovídají tématu práce a jejímu teoretickému rámci. Na některé otázky jsem nenašla dostatečnou odpověď, jasněji by prokázala vazbu na stanovené cíle.	
Metody získávání a analýzy dat a jejich použití <i>Je vhodně zvolen, zdůvodněn a v průběhu výzkumu realizován design výzkumu/výzkumný rámec? Jsou využité techniky sběru dat, vzorek a metody analýzy dat dobře popsány, zdůvodněny a realizovány v rámci výzkumu vzhledem k výzkumným otázkám? Jsou diskutovány limity výzkumu a jeho etické aspekty?</i>	2-3
Kateřina Balická se nevěnuje výzkumnému designu, nezdůvodňuje, proč je práce převážně teoretická. Nástin případové studie (sondy) je povšechný, představuje určitý typ jednání, není znát žádná vazba na ČR. Metodologickou poznámku, způsob práce a analýzy textů a dat, ať už teoretických, nebo empirických, je třeba vždy uvést. Tím spíše, že některé údaje vychází ze zdrojů typu rozhovoru, přednášky, dokumentu.	
Kvalita závěrů práce <i>Byly naplněny praktické nebo teoretické cíle a zodpovězeny výzkumné otázky práce? Jak byla formulována praktická doporučení, pokud byla cílem práce?</i>	3
Kateřina Balická v úvodu píše, že pracuje v pomáhajících profesích 23 let, což je úctyhodná doba. Vzhledem k práci s lidmi, kde je sama o sobě nástrojem, musí citlivě svou moc, kterou jí prostředkuje společnost, organizace, profese atd. vyvažovat, aby nezranila osoby, kterým pomáhá. Z práce je poznat, že ji téma zajímá/trápí, možná reaguje na situaci, které byla sama účastna v dětském domově a částečně přihlížela s vědomím, že volené postupy nejsou ideální, ač v souladu s normami a pravidly. Proto prostudovala literaturu, která se týká moci, pomáhajících profesí a postupů, které mají vést k uměřenému užívání moci, v jejím podpůrném uchopení. Ač si autorka klade dobré otázky, zdali nejsme v „pomáhajících profesích sami sobě podezřelí“, nenašla jsem v diplomové práci na to odpověď. Jsou tam určité črty, které měly být hlouběji diskutovány. Sice uvádí několik přístupů k moci v pomáhajících profesích od autorů Úlehy, Kopřivy, Craiga, Moora, Géringové, Michalíka a Hanákové, v závěrečných kapitolách s teoretickými předpoklady nijak nepracuje. Teorii vztahů vzájemné závislosti redukuje na pozici oběti, ve které se mohou nacházet pomáhající a potřebný. Nejsou tematizovány role pronásledovaného a zachránce, málo jsou významněna východiska z traumatizující situace, v níž nejsou naplňovány potřeby. Studentka také málo rozpracovává různé typy moci, soustředí se jen na individuální a částečně jednostrannou moc pomáhajícího. Přitom mohl být uveden institucionalismus, který vychází ze samotné povahy a organizační struktury subjektu, který je prodloužením (veřejné) moci. Jednání zaměstnanců zde snáze pervertuje do projevů formalismu, rigidity, snížené kreativity, která brání rozvoji podpůrných vztahů důvěry. Moc pak má také vícero vrstev: moc veřejná/státní, moc instituce, moc profese, moc individuální a zároveň svou moc má i potřebný, který s ní vlastním způsobem nakládá atd. Některá tvrzení zůstávají na povrchu („Není zpravidla v moci člověka reagovat jinak než reaguje.“ S. 48). Vyrcholení diplomové práce v kapitole, která pojednává hlavní téma, tedy moc v pomáhajících profesích se zřetelně na specifické prostředí českého dětského domova, je rozpracováno na 3 stránkách. Není ani poznat, že by se mělo jednat o český dětský domov. Tato analýza měla být hlubší a důsledněji se odkazovat na teorii (obvykle odkazy na autory, stránky, studie, výzkumy).	

**Studijní program Teologie
Evangelická teologická fakulta
Univerzita Karlova**

Nenašla jsem odpověď na otázku po specifikách dynamiky moci v pobytových zařízeních, konkrétně v dětských domovech. Nenašla jsem odpověď na otázku, nakolik je pro pomáhající pracovníky důležitá moc.	
Práce se zdroji <i>Je v práci dodržen jednotný standard odkazů na literaturu a prameny? Byly v práci použity zdroje uvedené na seznamu použité literatury a pramenů?</i>	2
Autorka používá jednotný způsob odkazování na literaturu pod čarou. Přesto se forma citační normy tu a tam liší. Některé odkazy obsahují ISBN, jiné neobsahují ani místo vydání a nakladatelství. V práci byly použity zdroje uvedené na seznamu použité literatury a pramenů. Diplomová práce mohla v úvodu obsahovat odstavec zdůvodňující volbu a typy zdrojů, pro které se autorka rozhodla.	
Struktura práce, formulační a gramatická úroveň, grafická úprava <i>Je práce vhodně strukturovaná? Odpovídá formulační i gramatická úroveň bakalářské práci?</i>	2
Struktura diplomové práce je logicky nastavena, nemám co dodat ke grafické úpravě a formulační úrovni celého textu. Ocenila bych odstavec vysvětlující volbu zdrojů, zcela chybí popis užití metodologie. Diplomová práce je poměrně krátká.	

Celková známka před obhajobou:

D

Otázky k obhajobě:

1. Jak byste odpověděla na Vaši úvodní otázku, tedy zdali nejsme v „pomáhajících profesích sami sobě podezřelí“?
2. Jaká je Vaše odpověď na otázku po specifikách dynamiky moci v pobytových zařízeních, konkrétně v dětských domovech?
3. Jaká je Vaše odpověď na otázku, nakolik je pro pomáhající pracovníky důležitá moc?

V Mladé Boleslavi dne 6.6.2023

Podpis oponentky práce